

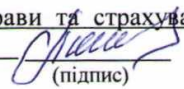

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Навчально-науковий інститут економіки
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування
СИЛАБУС
БЕЗПЕКА ФІНАНСОВИХ РИНКІВ (ВК6)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

 Дубина М.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

« 31 » 08 20 23 р.

Розробник: Ільчук В.П., професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
доктор економічних наук, професор
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання) (підпис)

Силабус навчальної дисципліни обговорено на засіданні кафедри фінансів, банківської справи
та страхування

Протокол від « 31 » 08 2023 р. № 15

Узгоджено з гарантом освітньої програми:

(підпис)

Дубина М.В.
(прізвище та ініціали)

Тип дисципліни	Вибіркова (ВК6).
Мова викладання	українська
Рік навчання та семестр	3 курс, 5 семестр, спеціальність «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти
Викладач	Ільчук Валерій Петрович, доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Профайл викладача	https://fbss.stu.cn.ua/kafedra/zagalna-informacziya/
Контакти викладача	Чернігів, вул. Шевченка, 95, корп.1 каб. 317. E-mail: ivp5@ukr.net

1. Анотація курсу. Вивчення дисципліни «Безпека фінансових ринків» дозволяє здобувачам вищої освіти отримати знання у сфері забезпечення безпеки фінансових ринків, які у подальшому будуть використані в процесі наукового дослідження.

«Безпека фінансових ринків» є вибірковою дисципліною освітньо-наукової програми «Фінанси, банківська справа та страхування» підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, яка формує розуміння необхідності забезпечення безпеки функціонування всіх складових фінансового ринку.

Сторінка курсу в Moodle: <https://eln.stu.cn.ua/course/view.php?id=6972>

2. Мета та цілі курсу. Метою навчальної дисципліни є вивчення теоретичних засад безпечного функціонування фінансових ринків та набуття відповідних практичних навичок для вибору зваженої фінансової стратегії розвитку в умовах конкурентного середовища на ринку фінансових послуг. Цілі курсу: набуття здобувачами третього рівня вищої освіти спроможності проводити наукові дослідження проблематики у сфері формування безпеки фінансових ринків.

Під час вивчення дисципліни здобувач вищої освіти має набути або розширити наступні загальні (ЗК) та спеціальні (СК) компетентності, передбачені освітньою програмою:

СК02. Здатність формулювати, аналізувати та вирішувати наукові проблеми у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК03. Здатність генерувати нові ідеї щодо розвитку теорії та практики у сфері фінансів, банківської справи та страхування, приймати інноваційні фінансові рішення.

СК06. Здатність до проведення наукових досліджень функціонування ринку фінансових послуг в розрізі його структурних елементів, їх взаємодії та розвитку фінансових посередників.

3. Результати навчання. Під час вивчення дисципліни студент має досягти або вдосконалити наступні програмні результати навчання (ПР), передбачені освітньою програмою:

ПР10. Вміти використовувати відповідний методичний інструментарій для здійснення емпіричних досліджень сучасних тенденцій розвитку ринку фінансових послуг та його структурних елементів.

ПР13. Вміти пояснювати закономірності виникнення та функціонування інституцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування, розуміти особливості формування фінансової поведінки економічних суб'єктів у процесі прийняття ними управлінських рішень.

ПР15. Знати теоретико-методологічні основи розробки та реалізації фінансової політики держави в різних умовах макроекономічного розвитку.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

знати :

- основи організації та державного регулювання безпеки фінансових ринків;
- методiku оцінювання ефективності заходів щодо забезпечення безпеки фінансових ринків;
- умови безпечного функціонування фінансових посередників на ринку фінансових послуг;
- особливості державного регулювання ринку фінансових послуг в контексті безпечних умов його функціонування;
- методичні підходи до оцінки безпекової ситуації на фінансових ринках;

вміти :

- самостійно приймати та обґрунтувати рішення з вибору тих чи інших заходів щодо мінімізації негативного впливу факторів макро - і мікросередовища на безпеку фінансових ринків;
- свідомо обирати напрями та засоби протидії негативним факторам макро - і мікросередовища, що загрожують безпеці фінансовим ринкам;
- вміти вирішувати конкретні практичні задачі та оцінювати ситуації на фінансових ринках з метою забезпечення безпеки фінансових ринків;

- розраховувати економічний ефект від здійснення заходів щодо забезпечення безпеки фінансових ринків;
володіти:
 - навичками виявлення проблем та здатністю їх вирішення; генерації нових наукових ідей;
 - навичками підбору засобів та методів для дослідження рівня безпеки складових фінансового ринку;
 - вмінням використання наукових методів при дослідженні проблематики забезпечення безпеки фінансових ринків.

4. Пререквізити. Передумовою для вивчення дисципліни є успішне засвоєння дисциплін «Методологія, організація та технологія наукових досліджень», «Фінансова архітектоніка», «Фінансова політика держави» та здобуті такі результати навчання, як знання основ функціонування фінансових ринків, фінансових установ, операцій з фінансовими активами та особливостей їх здійснення. Набуті під час вивчення дисципліни «Безпека фінансових ринків» знання та вміння застосовуються у процесі підготовки дисертаційної роботи для отримання наукового ступеня доктор філософії.

5. Обсяг курсу.

Вид заняття	Загальна кількість годин (д/з)
Лекції	16/6
Практичні заняття	14/6
Самостійна робота	90/108
Індивідуальне завдання – контрольна робота	
Всього кредитів	4 кредити (120 годин)

Форма проведення занять - лекційні, практичні, самостійна робота – з використанням системи дистанційного навчання Moodle, літератури, відеоматеріалів.

6. Тематика курсу.

Тематика лекційних занять

Змістовий модуль 1. Теоретико-методичні засади формування безпеки фінансових ринків

Тема 1. Основні концепції та сутність безпеки фінансових ринків

1. Концептуальні положення про сутність безпеки фінансових ринків.
2. Еволюція науки про безпеку фінансових ринків як складову фінансової безпеки держави.
3. Зміст, поняття та основні категорії дисципліни Безпека фінансових ринків, її завдання та соціально-економічне значення.
4. Оцінка рівня безпеки фінансових ринків.
5. Нормативно-правове та інфраструктурне забезпечення процесу формування безпеки фінансових ринків.

Тема 2. Стратегії та організаційні основи безпеки фінансових ринків

1. Стратегічні цілі, задачі, методи та засоби формування безпеки фінансових ринків.
2. Загрози безпеці фінансових ринків та їх види.
3. Внутрішні і зовнішні фактори впливу на стан безпеки фінансових ринків.

4. Заходи протидії факторам макро - і мікросередовища, що створюють загрози безпеці фінансовим ринкам.

5. Фінансові стратегії та програми формування безпеки фінансових ринків в умовах глобалізації.

Тема 3. Державна фінансова політика та проблеми формування безпеки фінансових ринків

1. Державна політика у формуванні безпеки фінансових ринків.
2. Поняття про державний захист в забезпеченні безпеки учасників фінансових ринків.
3. Захист економічних інтересів суб'єктів фінансового ринку.
4. Роль інфраструктури фінансових ринків у забезпеченні безпеки суб'єктів фінансових ринків.
5. Основні складові механізму формування безпеки фінансових ринків.

Тема 4. Формування безпеки фінансових посередників на фінансових ринках

1. Безпека банківських і небанківських фінансових установ на фінансових ринках, сутність та передумови формування.
2. Реалізація інтересів фінансових посередників як основа забезпечення їх фінансової безпеки.
3. Загрози безпеці фінансових посередників з боку факторів макро - і мікросередовища.
4. Критерії оцінки рівня безпеки фінансових посередників.
5. Методи планування заходів щодо формування безпеки фінансових ринків.

Змістовний модуль 2. Безпека основних складових фінансових ринків

Тема 5. Безпека грошово-кредитного ринку

1. Основні поняття безпеки грошово-кредитного ринку.
2. Класифікація загроз безпеці грошово-кредитного ринку.
3. Інституційне та інфраструктурне забезпечення безпеки грошово-кредитного ринку.
4. Механізм та системи формування безпеки грошово-кредитного ринку.
5. Критерії оцінки рівня безпеки грошово-кредитного ринку.

Тема 6. Фінансова безпека валютного ринку

1. Безпека валютного ринку. Поняття про види загроз безпеці валютного ринку.
2. Сутність, критерії та індикатори оцінки безпеки валютного ринку.
3. Стійкість і конвертованість національної валюти як невід'ємні складові фінансової безпеки країни.
4. Валютне законодавство, обґрунтована валютна політика, ефективна валютна стратегія, функціональний валютний ринок як складові безпеки валютного ринку.
5. Заходи щодо мінімізації загроз безпеці валютного ринку.

Тема 7. Безпека фондового ринку

1. Основні поняття безпеки фондового ринку.
2. Індикатори фінансової безпеки фондового ринку (капіталізація цінних паперів, їх структура та рівень ліквідності).
3. Заходи, що забезпечують стійкий фінансовий стан емітентів, власників, покупців, організаторів торгівлі, торговців, інститутів спільного інвестування, посередників (брокерів), консультантів, реєстраторів, депозитаріїв, зберігачів цінних паперів.
4. Оцінка безпеки фондового ринку (безпека ринку державних цінних паперів і ринку корпоративних цінних паперів).
5. Безпека решти сегментів фондового ринку: ринків акцій, облігацій, векселів, казначейських зобов'язань, ощадних сертифікатів, біржового і позабіржового ринків.

Тема 8. Безпека страхового ринку

1. Основні поняття безпеки страхового ринку.
2. Місце страхового ринку в системі фінансових ринків.
3. Роль та значення страхового ринку в економічному розвитку та формуванні фінансової безпеки країни.
4. Індикатори безпеки страхового ринку (забезпеченість страхових компаній фінансовими ресурсами для відшкодування обумовлених у договорах страхування збитків).
5. Вплив на безпеку страхового ринку об'єктивних і суб'єктивних факторів а також факторів макро - і мікросередовища.

Тематика практичних занять

- Тема 1. Основні концепції та сутність безпеки фінансових ринків.
Тема 2. Стратегії та організаційні основи безпеки фінансових ринків
Тема 3. Державна соціальна політика та проблеми формування безпеки фінансових ринків
Тема 4. Формування безпеки фінансових посередників на фінансових ринках
Тема 5. Безпека грошово-кредитного ринку
Тема 6. Фінансова безпека валютного ринку
Тема 7. Безпека фондового ринку
Тема 8. Безпека страхового ринку

Тематика самостійної роботи

- Тема 1. Основні концепції та сутність безпеки фінансових ринків.
Тема 2. Стратегії та організаційні основи безпеки фінансових ринків
Тема 3. Державна соціальна політика та проблеми формування безпеки фінансових ринків
Тема 4. Формування безпеки фінансових посередників на фінансових ринках
Тема 5. Безпека грошово-кредитного ринку
Тема 6. Фінансова безпека валютного ринку
Тема 7. Безпека фондового ринку
Тема 8. Безпека страхового ринку

7. Система оцінювання та вимоги (Бажано з прив'язкою до мети курсу. Кожен результат навчання повинен оцінюватися окремо).

Загальна система оцінювання курсу	Оцінка курсу «Безпека фінансових ринків» відбувається за 100-бальною системою та охоплює поточний контроль (робота на практичних заняттях; самостійна робота; модульні контрольні роботи) - 60 балів (60%) та підсумковий контроль (екзамен) – 40 балів (40%). Всього - 100 балів. Підсумковий контроль проводиться у вигляді екзамену під час сесії за двома завданнями: тестові завдання (до 20 балів), теоретичні питання (до 20 балів). Оцінка за результатами вивчення дисципліни формується шляхом додавання підсумкових результатів поточного контролю до екзаменаційної оцінки. Оцінка за результатами вивчення дисципліни формується шляхом додавання підсумкових результатів поточного контролю до оцінки на екзамені.
--	--

Вимоги до індивідуального завдання (наукового дослідження)	Тематика індивідуального завдання обговорюється та визначається на початку семестру. Теоретичною основою для виконання є навчальна література, курс лекцій та практичних занять. Захист індивідуального завдання є обов'язковим і здійснюється у формі презентації під час останнього практичного завдання.
Практичні (лабораторні) заняття	У ході практичних занять передбачається формування знань у сфері забезпечення безпеки фінансових ринків через опрацювання теоретичного матеріалу, проведення тестування, самостійних робіт та вирішення аналітичних завдань.
Умови допуску до підсумкового контролю	У випадку, якщо аспірант протягом семестру не виконав в повному обсязі передбачених робочою програмою всіх видів навчальної роботи або не набрав мінімально необхідну кількість балів (20), він не допускається до складання екзамену під час сесії, але має право ліквідувати академічну заборгованість у порядку, передбаченому «Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти НУ «Чернігівська політехніка».

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Види робіт та форма контролю		Кількість балів	
		Денна форма	Заочна форма
1	Виконання тестових та практичних завдань за темами курсу (4 бали максимально на кожному занятті, 7 занять)/ (9 бали максимально на кожному занятті, 3 заняття)	0...28	0...27
2	Виконання індивідуального завдання (наукового дослідження)	0...12	0...13
3	Виконання модульної контрольної роботи №1	0...10	0...10
4	Виконання модульної контрольної роботи №2	0...10	0...10
Усього поточний і проміжний модульний контроль		0...60	0...60
Підсумковий контроль (екзамен)		0...40	0...40
Разом		0...100	0...100

Шкала оцінювання результатів навчання

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (екзамен)	
		для екзамену (диференційованого заліку), курсового проєкту (роботи), практики, атестації	для заліку
90 – 100	A (відмінно)	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	добре	
75-81	C (добре)		
66-74	D (задовільно)	задовільно	
60-65	E (достатньо)		
0-59	FX (незадовільно)	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання

8. Політики курсу.

У випадку, якщо здобувач протягом семестру не виконав у повному обсязі всіх видів навчальної роботи або не набрав мінімально необхідну кількість балів (20), він не допускається до складання екзамену під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість у порядку, передбаченому [«Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів НУ «Чернігівська політехніка»](#)). Повторне складання екзамену з метою підвищення позитивної оцінки не дозволяється. У випадку повторного складання екзамену всі набрані протягом семестру бали анулюються, а повторний екзамен складається у вигляді тестування.

До загальної політики курсу відноситься дотримання принципів відвідування занять у відповідності до затвердженого розкладу, а також вільного відвідування лекційних занять для осіб, які отримали на це дозвіл відповідно до [«Порядку надання дозволу на вільне відвідування занять здобувачам вищої освіти НУ «Чернігівська політехніка»](#)). Запорукою успішного вивчення дисципліни є активність та залучення під час проведення практичних та лекційних занять – відповіді на запитання викладача (як один з елементів поточного контролю), задавання питань для уточнення незрозумілих моментів, вирішення практичних завдань. Консультації відбуваються в аудиторіях університету у відповідності до затвердженого розкладу або ж особистих чи групових консультацій (через вбудований форум) на сторінці курсу в системі дистанційного навчання НУ «Чернігівська політехніка».

Політика заохочень та стягнень

За результатами навчальної, наукової або організаційної діяльності здобувачів вищої освіти за курсом їм можуть нараховуватися додаткові бали – до 10 балів, у залежності від вагомості досягнень. Види позанавчальної діяльності, за якими здобувачі вищої освіти заохочуються додатковою кількістю балів: участь у міжнародних проєктах, наукові дослідження, тези, участь у науково-практичних конференціях.

Політика академічної доброчесності

Академічна доброчесність повинна бути забезпечена під час проходження даного курсу, зокрема при виконанні практичних завдань, контрольних робіт (принципи описані у [Кодексі академічної доброчесності НУ «Чернігівська політехніка»](#)). Списування під час проміжного та підсумкового контролів, виконання практичних завдань на замовлення, підказки вважаються проявами академічної недоброчесності. Від усіх слухачів курсу очікується дотримання академічної доброчесності у зазначених вище моментах. До здобувачів

вищої освіти, у яких було виявлено порушення академічної доброчесності, застосовуються різноманітні дисциплінарні заходи (включаючи повторне проходження певних етапів).

Правила перезарахування кредитів

Кредити, отримані в інших закладах вищої освіти, а також результати навчання у неформальній та/або інформальній освіті, можуть бути перезараховані викладачем у відповідності до положення [«Порядок визначення академічної різниці та перезарахування навчальних дисциплін у НУ «Чернігівська політехніка»»](#). Визнання результатів навчання у неформальній освіті розповсюджується на окремі змістові модулі (теми) навчальної дисципліни.

9. Рекомендована література.

Основна.

1. Закон України «Про Національний банк України» 679-XIV від 01.01.2024 [Електронний ресурс]. - Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>
2. Закон України "Про банки та банківську діяльність" 2121-III від 01.01.2024. [Електронний ресурс]. - Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>
3. Закон України "Про страхування" 1909-IX від 01.01.2024. [Електронний ресурс]. - Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>
4. Закон України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» 3480-IV від 01.01.2024. [Електронний ресурс]. - Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>
5. Єш С, М. Фінансовий ринок. / С.М. Єш . - К.: Центр навчальної літератури, 2019. - 528с.
6. Фінансовий ринок: Навч. посібник. За заг. ред. Артющян С. С. / Артющян С.С., Добриніна Л.В. та інші - К.: Гуляєва В.М., 2018. - 484с.
7. Фінансовий ринок: Навч. посібник. За заг. ред. Клименко В.В. / Клименко В.В., Акімова Л.М., Докієнко Л.М. - К.: ЦУЛ, 2019. -359с.
8. Шкварчук Л.О. Фінансовий ринок: навч. посіб. / Л.О. Шкварчук. - К.: Знання, 2018. - 382с.
9. Колісник М.К. та інші Фінансовий ринок: Навчальний посібник / М.К.Колісник, О.О.Маслак, Є.М.Романів.- Львів: Львівська політехніка, 2020, - 191с.
10. Auerbach Robert D., Finance Markets and Institutions, Macmillan Publishing Co. Inc., New York.
11. Bhole M.K., Financial Markets and Institutions, Macmillan Publishing Co. Inc., New York.
12. Cooper Kersey and Donald R. Fraser, The Financial Market Place, Addison Wesley Publishing Company (Latest Edition).

Допоміжна

1. Альошина Л.Є. Діяльність недержавних пенсійних фондів на фінансовому ринку// Науковий вісник НЛТУ України. - 2018. - Вип. 21.8. - С.216 -321.
2. Банківські інновації: навч. посіб. / С.Б. Єгоричева. - К.: Центр учб. л-ри, 2010.-208 с.
3. Визначення ринкової вартості цінних паперів: основні проблеми та шляхи їх вирішення / С.М. Антонов, С.Є. Шишков // Економіка і прогнозування. - 2018. - № 1.-С. 67-98.
4. Дадашев Б.А. Кредитні спілки в Україні / Б.А. Дадашев, О.І. Гриценко - навчальний посібник; Державний вищий навчальний заклад “Українська академія банківської справи Національного банку України”. - Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2018,- 196 с.39.
5. Динаміка розвитку фондового ринку України / І.В. Шкодінна // Актуальні проблеми економіки. - 2018. - № 5. - С. 214-221.
6. Єш С.М. Фінансовий ринок. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2019.- 528с.

7. Фінансовий ринок: навчальний посібник/ Н.В. Трусова, І.Є. Якушева та ін. – Мелітополь. Видавничий будинок ММД, 2021.- 236с.

8. Фінансовий ринок: навч. посібник за заг. ред. Артюнян С.С./ Артюнян С.С., Добриніна Л.В., та інші – К.: Гуляєва В.М., 2018.- 484с

Інформаційні ресурси

1. Система дистанційного навчання НУ «Чернігівська політехніка». Курс: Безпека фінансових ринків. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://eln.stu.cn.ua/course/view.php?id=6972>

2. Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]. - Режим доступу до ресурсу: www.dfp.gov.ua

3. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. - Режим доступу до ресурсу: ukrstat.gov.ua

4. Національна Бібліотека України ім. Вернадського [Електронний ресурс]. - Режим доступу до ресурсу: nbuv.gov.ua.

5. Статистичні щорічники України за відповідний рік / за ред. О.Г. Осауленка / Державний комітет статистики України.

6. Онлайн-курс "Фінансові ринки та інститути" на платформі Coursera [Електронний ресурс]. - Режим доступу до ресурсу: <https://www.coursera.org/learn/finansovye-rynki#syllabus>

7. On-line course “Finance and capital markets”. – URL:<https://www.khanacademy.org/economics-finance-domain/core-finance>

